SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 3104

SPRAWOZDANIE

KOMISJI DO SPRAW ENERGII, KLIMATU I AKTYWÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ KOMISJI OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA

o rządowym projekcie ustawy o pomocy beneficjentom - osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze" (druk nr 3007)

Sejm na 64. posiedzeniu w dniu 3 września 2026 r., zgodnie z art. 39 ust. 2 regulaminu Sejmu, skierował powyższy projekt ustawy do Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych oraz Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w celu rozpatrzenia.

Komisje: do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych oraz Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa po rozpatrzeniu powyższego projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 16 września 2026 r.

wnoszą:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt ustawy.

Warszawa, dnia 16 września 2026 r.

Przewodniczący
Komisji do Spraw Energii, Klimatu
i Aktywów Państwowych

(-) Marek Suski

Przewodnicząca
Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów
Naturalnych i Leśnictwa

(-) Urszula Pasławska

Sprawozdawca

(-) Gabriela Lenartowicz

Projekt

U S T A W A

z dnia

o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”[1)]

Art. 1. 1. Ustawa określa formy i zasady pomocy beneficjentom, którym udzielono dotacji albo grantu na realizację przedsięwzięć lub zadań w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, a którzy z przyczyn niezależnych od siebie, w szczególności z przyczyn leżących po stronie wykonawcy lub osoby trzeciej działającej w imieniu lub na rzecz wykonawcy lub beneficjenta, nie wykonali zobowiązań wynikających z umów o dofinansowanie lub wykonali je nienależycie i z tego tytułu są zobowiązani do zwrotu należności wynikających z tych umów.

2. Przepisy ustawy mają zastosowanie do umów o dofinansowanie zawartych na podstawie wniosków o udzielenie dofinansowania w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” złożonych od dnia 15 lipca 2022 r. do dnia 28 listopada 2024 r.

3. Przepisy ustawy mają zastosowanie również do umów o dofinansowanie zawartych na podstawie wniosków o udzielenie dofinansowania w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” złożonych przed dniem 15 lipca 2022 r., o ile zgodnie z tymi umowami stosowano do nich, w zakresie warunków dokonywania wypłat dofinansowania przez właściwy fundusz bezpośrednio wykonawcy, takie zasady finansowania przedsięwzięć lub zadań jak dla umów o dofinansowanie zawartych na podstawie wniosków o udzielenie dofinansowania złożonych od dnia 15 lipca 2022 r. do dnia 28 listopada 2024 r.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) beneficjent – osobę fizyczną, z którą właściwy fundusz zawarł umowę o dofinansowanie i która z przyczyn niezależnych od siebie, a w szczególności z przyczyn leżących po stronie wykonawcy lub osoby trzeciej działającej w imieniu lub na rzecz wykonawcy lub tej osoby fizycznej, nie wykonała zobowiązań wynikających z tej umowy lub wykonała je nienależycie i z tego tytułu jest zobowiązana do zwrotu należności wynikającej z tej umowy;

[1)] Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

2) należność – kwotę wypłaconej w ramach umowy o dofinansowanie refundacji lub zaliczki, do której zwrotu jest zobowiązany beneficjent, wraz z należnymi odsetkami wynikającymi z tej umowy oraz kosztami związanymi z dochodzeniem zwrotu i egzekucji środków;

3) Program Priorytetowy „Czyste Powietrze” – program priorytetowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przyjęty uchwałą Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z dnia 6 czerwca 2018 r. nr A/34/1/2018 (z późn. zm.), mający na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych przez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych, wdrażany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej;

4) umowa o dofinansowanie – umowę:

   a) o której mowa w art. 411 ust. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.[2)]), na podstawie której właściwy fundusz udzielił beneficjentowi dotacji na realizację przedsięwzięcia,

   b) o powierzenie grantu, o której mowa w art. 41 ust. 7 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 i 1844 oraz z 2026 r. poz. 912), na podstawie której właściwy fundusz udzielił beneficjentowi grantu na realizację zadań służących osiągnięciu celu projektu grantowego

   – zawartą w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, w związku z realizacją której beneficjent zawarł z wykonawcą umowę na wykonanie usług, dostaw lub robót budowlanych w ramach przedsięwzięcia, o którym mowa w lit. a, albo w ramach zadań, o których mowa w lit. b;

5) właściwy fundusz – wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, który zawarł umowę o dofinansowanie;

6) wykonawca – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, albo grupę takich podmiotów, z którą beneficjent zawarł umowę na wykonanie usług, dostaw lub

---

[2)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607, 635, 912 i 982.

robót budowlanych w ramach przedsięwzięcia, o którym mowa w pkt 4 lit. a, albo w ramach zadań, o których mowa w pkt 4 lit. b.

Art. 3. 1. Formami pomocy, z których może skorzystać beneficjent, są:

1) zawieszenie spłaty należności;
2) tymczasowe wstrzymanie dochodzenia należności;
3) wyłączenie odpowiedzialności za spłatę należności;
4) umorzenie należności w całości albo w części, rozłożenie spłaty całości albo części należności na raty lub odroczenie terminu spłaty całości albo części należności.

2. Z form pomocy, o których mowa w ust. 1, może skorzystać również spadkobierca beneficjenta, który przyjął spadek, zwany dalej „spadkobiercą”.

Art. 4. 1. Na wniosek beneficjenta albo spadkobiercy właściwy fundusz zawiesza wobec niego spłatę należności.

2. Zawieszenie spłaty należności przysługuje w przypadku wszczęcia postępowania karnego w sprawie o popełnienie przestępstwa związanego z realizacją umowy o dofinansowanie na szkodę beneficjenta albo spadkobiercy przez wykonawcę lub osobę trzecią działającą w imieniu lub na rzecz tego wykonawcy lub tego beneficjenta.

3. Wniosek o zawieszenie spłaty należności składa się do właściwego funduszu.

4. Wniosek o zawieszenie spłaty należności zawiera:

1) imię i nazwisko, adres miejsca zamieszkania oraz numer PESEL beneficjenta albo spadkobiercy, a w przypadku braku numeru PESEL – rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
2) oznaczenie umowy o dofinansowanie.

5. W przypadku gdy wniosek o zawieszenie spłaty należności składa spadkobierca, załącza do niego również oświadczenie o nabyciu spadku. Na żądanie właściwego funduszu spadkobierca jest zobowiązany przedstawić do wglądu prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia.

6. Do wniosku o zawieszenie spłaty należności dołącza się dokument potwierdzający wszczęcie postępowania karnego, o którym mowa w ust. 2.

7. Zawieszenie spłaty należności następuje z dniem doręczenia właściwemu funduszowi wniosku spełniającego warunki, o których mowa w ust. 4–6, o czym właściwy fundusz informuje beneficjenta albo spadkobiercę.

8. Zawieszenie spłaty należności kończy się z dniem prawomocnego zakończenia postępowania karnego, o którym mowa w ust. 2.

9. W przypadku powzięcia przez właściwy fundusz informacji o zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa związanego z realizacją umowy o dofinansowanie na szkodę beneficjenta albo spadkobiercy przez wykonawcę lub osobę trzecią działającą w imieniu lub na rzecz tego wykonawcy lub tego beneficjenta właściwy fundusz może tymczasowo wstrzymać dochodzenie należności od tego beneficjenta albo tego spadkobiercy do dnia doręczenia wniosku o zawieszenie spłaty należności spełniającego warunki, o których mowa w ust. 4–6, albo do dnia powzięcia informacji o odmowie wszczęcia postępowania karnego.

10. Zawieszenie spłaty należności lub tymczasowe wstrzymanie dochodzenia należności nie wyłączają naliczania odsetek odpowiednio za okres tymczasowego wstrzymania dochodzenia należności lub za okres zawieszenia spłaty należności, a okresów tych nie wlicza się do okresu przedawnienia roszczeń przysługujących właściwemu funduszowi z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez beneficjenta umowy o dofinansowanie.

Art. 5. 1. Prawomocne skazanie wykonawcy lub osoby trzeciej działającej w imieniu lub na rzecz wykonawcy lub beneficjenta lub orzeczenie wobec wykonawcy środków określonych w ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2024 r. poz. 1822 oraz z 2026 r. poz. 516) za przestępstwo, o którym mowa w art. 4 ust. 2, którego skutkiem było niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o dofinansowanie, wyłącza z mocy prawa odpowiedzialność beneficjenta oraz spadkobiercy względem właściwego funduszu za spłatę należności.

2. Na równi ze skazaniem, o którym mowa w ust. 1, traktuje się prawomocne orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego albo jego prawomocne umorzenie z przyczyny, o której mowa w art. 31 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 902 i 988).

3. Wyłączenie odpowiedzialności, o którym mowa w ust. 1, następuje w zakresie, w jakim beneficjent lub spadkobierca nie odzyskali kwoty odpowiadającej kwocie należności od wykonawcy lub osoby trzeciej, i nie wyłącza uprawnienia właściwego funduszu do dochodzenia należności od wykonawcy w zakresie, o którym mowa w art. 8. W przypadku odzyskania przez beneficjenta lub spadkobiercę od wykonawcy lub osoby trzeciej kwoty, o której mowa w zdaniu pierwszym, beneficjent lub spadkobierca są zobowiązani do spłaty należności w wysokości odpowiadającej odzyskanej kwocie na rzecz właściwego funduszu w terminie 30 dni od dnia jej wpływu na rachunek beneficjenta lub spadkobiercy.

Art. 6. W postępowaniu karnym, o którym mowa w art. 4 ust. 2, za pokrzywdzonego uważa się również właściwy fundusz w zakresie obejmującym należność.

Art. 7. 1. W przypadku braku możliwości skutecznego skorzystania przez beneficjenta albo spadkobiercę z form pomocy, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1–3, właściwy fundusz może na wniosek beneficjenta albo spadkobiercy znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej:

1) odroczyć termin spłaty całości albo części należności lub rozłożyć spłatę całości albo części należności na raty – w przypadku gdy jest to uzasadnione względami społecznymi lub gospodarczymi, w szczególności możliwościami płatniczymi beneficjenta albo spadkobiercy, lub
2) umorzyć należność w całości albo w części – w przypadku gdy jest to uzasadnione brakiem możliwości spłaty należności bez konieczności poniesienia przez beneficjenta albo spadkobiercę nadmiernego uszczerbku dla niego lub jego osób najbliższych pozostających na jego utrzymaniu.

2. Wniosek zawiera:

1) imię i nazwisko beneficjenta albo spadkobiercy, jego miejsce zamieszkania, adres oraz numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
2) oznaczenie umowy o dofinansowanie;
3) wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek, wraz z oświadczeniem beneficjenta albo spadkobiercy o ich trudnej sytuacji życiowej;
4) informację o osiąganych przychodach oraz o kosztach ponoszonych na utrzymanie swoje oraz osób najbliższych pozostających na utrzymaniu beneficjenta albo spadkobiercy w ostatnich sześciu miesiącach przed dniem złożenia wniosku;
5) oświadczenie o prawdziwości danych zawartych we wniosku;
6) propozycje beneficjenta albo spadkobiercy dotyczące terminu odroczenia spłaty należności, rozłożenia spłaty należności na raty albo umorzenia należności.

3. Do wniosku dołącza się dokumenty potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku.

4. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, beneficjent albo spadkobierca składa pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

5. Beneficjent albo spadkobierca składa wniosek do właściwego funduszu.

6. O sposobie rozpatrzenia wniosku decyduje zarząd właściwego funduszu.

7. Minister właściwy do spraw klimatu określa i udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej obsługującego go urzędu wzór wniosku, o którym mowa w ust. 1, mając na względzie zapewnienie jednolitości składanych wniosków.

8. Umorzenie należności w całości albo w części, odroczenie terminu spłaty całości albo części należności lub rozłożenie spłaty całości albo części należności na raty następuje w formie pisemnej, na podstawie przepisów prawa cywilnego.

Art. 8. Niezależnie od pomocy udzielonej beneficjentowi albo spadkobiercy oraz formy tej pomocy właściwy fundusz jest uprawniony do dochodzenia od wykonawcy spłaty kwoty odpowiadającej kwocie należności w zakresie obejmującym kwotę wypłaconą przez ten fundusz bezpośrednio wykonawcy, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, naliczanymi począwszy od dnia następującego po dniu otrzymania tej kwoty przez wykonawcę.

Art. 9. 1. Właściwy fundusz jest administratorem w rozumieniu art. 4 pkt 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.) danych osobowych przetwarzanych w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie.

2. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz minister właściwy do spraw klimatu są administratorami danych osobowych, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim przetwarzają je w celach określonych w ust. 5.

3. Dokumentacja zawierająca dane osobowe, o których mowa w ust. 1, jest przechowywana przez okres niezbędny do realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, w tym do rozliczenia wsparcia i kontroli jego wydatkowania, niedłuższy niż 10 lat od dnia zakończenia realizacji umowy o dofinansowanie lub zakończenia postępowania w sprawie jego przyznania. W przypadku wszczęcia postępowania administracyjnego, sądowego lub egzekucyjnego dane osobowe przetwarza się do czasu jego prawomocnego zakończenia. Po upływie okresów, o których mowa w zdaniach pierwszym i drugim, dane osobowe podlegają usunięciu albo anonimizacji, zgodnie z odrębnymi przepisami.

4. W związku z realizacją zadań określonych w ustawie właściwy fundusz udostępnia dane osobowe, o których mowa w ust. 1:

1) Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

2) ministrowi właściwemu do spraw klimatu.

5. Udostępnianie danych osobowych, o których mowa w ust. 1, podmiotom, o których mowa w ust. 4, następuje w zakresie niezbędnym oraz adekwatnym do monitorowania realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze" oraz prowadzenia sprawozdawczości, kontroli i audytu dotyczących tego programu, realizowanych przez te podmioty.

6. Dane osobowe, o których mowa w ust. 1, udostępniane na podstawie ust. 4, mogą być udostępniane oraz przetwarzane na różnych poziomach agregacji, w tym na poziomie pojedynczych umów o dofinansowanie, w zakresie niezbędnym do realizacji celów, o których mowa w ust. 5.

Art. 10. 1. Od właściwego funduszu nie dochodzi się kwoty należności niezwróconej przez beneficjenta i nieodzyskanej od wykonawcy.

2. W przypadku gdy właściwy fundusz, pełniąc rolę beneficjenta projektu grantowego lub w zakresie, w jakim jest zaangażowany w realizację inwestycji w rozumieniu art. 14la pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846), umorzy należność od beneficjenta, nie jest zobowiązany do zwrotu równowartości umorzonych środków.

3. W przypadku konieczności zwrotu środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 1 i 5d ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.[3)]), nieodzyskanych od beneficjenta lub wykonawcy, zwrot ten jest dokonywany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Art. 11. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 592, 779 i 846) w art. 21 w ust. 1 w pkt 160 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 161 w brzmieniu:

„161) kwoty należności umorzonych na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia … o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze" (Dz. U. poz. …).".

---

3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635, 680 i 912.

Art. 12. 1. Do postępowań w sprawach, o których mowa w art. 4 ust. 2, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy prawomocnym orzeczeniem sądu stosuje się przepisy ustawy.

2. Czynności w postępowaniach o dochodzenie należności podjęte przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują ważność.

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.